**УДК 343.2.01:343.229**

**Вапсва Ю. А.**
доцент кафедри кримінально-правових дисциплін та адміністративного права Харківського економіко-правового університету, кандидат юридичних наук

# ЩОДО КЛАСИФІКАЦІЇ ЛІКАРСЬКИХ ПОМИЛОК

Більшість медичних працівників вважають, що лікарська помилка поняття тільки медичне, а тому не може тягнути кримінальної відповідальності. Іншої думки дотримуються юристи. В судово-медичній практиці вирішення проблеми визначення поняття лікарської помилки необхідне для відмежування правопорушень від так званих «допустимих в медичній діяльності професійних помилок». В той же час на протязі багатьох років у роботах медиків та юристів щодо поняття «лікарська помилка» застосовуються координально протилежні погляди, що не дозволяє об'єктивно розглядати це питання.

В.О. Глушков ще на початку 90-х років характеризував злочин в сфері медичного обслуговування наступним чином: «Під злочином в сфері медичного обслуговування слід розуміти умисне або необережне, противоправне, суспільно небезпечне діяння, яке скоюється медичним працівником щодо порушення службових чи професійних обов'язків, що причинили або могли причинити суттєву шкоду інтересам соціалістичної держави в сфері охорони здоров'я населення, здоров'ю окремих громадян». На сучасному етапі професійним злочином в медичній діяльності вважається: «Умисне чи з необережності вчинене особою медичного персоналу в порушення своїх професійних обов'язків таке суспільно небезпечне діяння, яке причинило (або реально могло причинити) суттєву шкоду здоров'ю окремих громадян чи викликало небезпеку для їх життя» [1].

До лікарських помилок В.О. Глушков відносив помилкові дії лікаря щодо встановлення діагнозу чи лікування хворого, зумовлені станом медичної науки на даному етапі її розвитку, особливими, несприятливими умовами та обставинами надання медичної допомоги або недоліками лікарського досвіду, вчинені при

відсутності небезпеки без передбачення можливості завдання шкоди чи при впевненості в її відверненні [3; с.7].

І.Ф. Огарков вважає головним критерієм лікарської помилки сумлінну оману лікаря, в основі якої лежить недосконаліть лікарських знань, методів діагностики та лікування, а також складні об'єктивні умови, в яких відбувалась діяльність лікаря [3].

Деякі вчені вважають, що лікарська помилка, зумовлена безвідповідальними діями лікаря, недбалістю, елементарною медичною безграмотністю, морально-етичною ущербністю, які юридично кваліфікуються в якості злочину або проступку, і які повинні бути кримінально караними. Лікарська помилка не підпадає під покарання, якщо вона не містить складу злочину та проступку і лікар в межах обов'язкових знань своєї професії не міг її передбачити та запобігти [3].

На думку О.В. Кудакова, лікарська помилка – це вибір медичним працівником небезпечних для життя чи здоров'я пацієнта методів та засобів діагностики і лікування, викликаний відсутністю знання або самовпевненим ігноруванням спеціальних юридично значущих вимог, що пред'являються до професійної поведінки в ситуації, що склалася [4].

Не існує також єдиної позиції і щодо класифікації лікарських помилок.

Так, деякі вчені вважають, що виходячи з загальноприйнятих характеристик лікарської помилки при наданні медичної послуги, слід виділяти об'єктивні та суб'єктивні причини їх формування. Лікарські помилки можуть бути допущені на певних етапах взаємовідносин з пацієнтом, тобто це помилки в процесі надання медичної допомоги, який складається з діагностики, лікування та інших складових всього спектра взаємовідносин лікаря та пацієнта. Звідси виділяють: 1) помилки процесу діагностики, 2) помилки взаємовідносин лікаря і пацієнта [1].

Інші вважають за необхідне лікарські помилки розділити на три групи: 1) помилки діагностичні — невиявлення чи помилкове виявлення хвороби; 2) помилки тактичні — неправильне визначення показників до операції, помилковий вибір часу проведення операції, її об'єму тощо; 3) помилки технічні — неправильне використання медичної техніки, застосування невідповідних медикаментів і діагностичних засобів [5].

Згідно з іншою точкою зору існують дві лікарські помилки, що допускаються медичними працівниками при виконанні професійних обов'язків по наданню медичної допомоги: 1) релевантні - такі помилки тягнуть кримінальну відповідальність за вчинення «професійного» злочину з необережності; 2) нерелевантні - ці помилки виключають кримінальну відповідальність внаслідок невинного заподіяння шкоди (тобто казусу).

Релевантна помилка медичного працівника представляє оману відносно розвитку причинного зв'язку між обраним видом і способом надання медичної допомоги та результатом, що наступив [6].

З вищевикладеного слід зробити наступний висновок: лікарська помилка є різновидом фактичної помилки в кримінальному праві. Лікарські помилки можуть стосуватись не тільки неправильного уявлення лікаря (особи, що вчиняє злочин) щодо розвитку причинного зв'язку, але й неправильного уявлення щодо характеру діяння та його наслідків. Особа, винна у вчиненні злочину, при наявності ознак помилки, в тому числі і лікар, повинен притягуватись до кримінальної відповідальності на засадах, закріплених в кримінальному кодексі України.

**Література:**

1. Дьяченко В. Г. Управление качеством медицинской помощи [Электронный ресурс] : учебник / В. Г. Дьяченко, Л. В. Солохина, С. В. Дьяченко. – Владивосток : Изд-во ГБОУ ВПО Дальневосточ. гос. мед. ун-т, 2012 - Режим доступа: http://www.medlinks.ru/sections.php?op=viewarticle&artid=3357.

2. Глушков В.А. Ответственность за преступления в сфере здравоохранения. – К., 1987. – С. 7.

3. Врачебная ошибка: юридические аспекты [Электронный ресурс]. - Режим доступа: http:// health-ua.com/articles/3865.html.

4. Кудаков А. В. Врачебная ошибка и ее уголовно-правовая оценка [Электронный ресурс] : автореф. дисс. … канд. юрид. наук./ А. В. Кудаков. - Режим доступа: http://sgap.ru/dissertation/referats/25-02-2011.pdf.

5. Волков В.Н. Судебная медицина / В. Н. Волков, А. В. Датий - М. : Юнити-Дана, Закон и право, 2000.

6. Кибальник А.Г., Старостина Я.В. Врачебная ошибка и уголовная ответственность [Електронний ресурс]. - Режим доступа: http://z-l.com.ua/ru/article/230.